

۲۵۰۴

دانشگاه تهران

دانشکده بهداشت

پایان نامه :

برای دریافت درجه فوق لیسانس

علوم بهداشتی (M S P H)

در رشته اداره امور بیمارستانها .

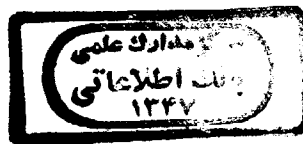
موضوع :

بررسی روشهای مدیریت مراکز بهداشت

ودرمان شهرستان قزوین

نگارش :

اصیله شایقی

۲۵۰۴

تقدیریم بسده :

استاد ارجمند جناب آقای دکتر خسرو مجیدی که با وجود
گرفتاریهای زیاد شغلی اینجانب رایاری نموده اند تابتوانم این مجموعه
را با موفقیت بپایان برسانم .

۳۵۰۳

۱	مقدمه
۳	هدف و علت انتخاب موضوع
۶	روش تحقیق
۷	تعاریف
	اطلاعات عمومی
۱۰	اوضاع طبیعی
۱۳	خصوصیات دموگرافیک
۱۷	آمار مرگ و میر
۲۶	خصوصیات اجتماعی
۳۰	تشکیلات بهداشتی و درمانی
۳۰	اداره بهداشتی و بهزیستی - فزوپن
۳۲	نمودار تشکیلات اداره بهداشتی و بهزیستی فزوپن
۳۵	خدمات بهداشتی
۴۸	خدمات درمانی
۵۱	هدف شبکه بهداشتی و درمانی
۵۵	خانه های بهداشتی و بهزیستی
۵۶	مراکز بهداشتی و بهزیستی

صفحه

فهرست مندرجات:

۵۷	مراکز بهداشتی و درمانی و آموزش منطقه ای
۶۱	خانه های بهداشتی و بهداشتی پیشنهادی برای سال ۳۷
۶۸	درمانگاههای شهری
۷۸	بررسی جدول آمار بیماریها
۷۹	تسهیلات درمانی جمعیت شیرو خورشید سخ
۹۰	سرویس های درمانی خصوصی شهرستان قزوین
۹۴	تسهیلات و فعالیت شهر داری
۹۶	بررسی روشهای مدیریت
۱۰۷	پاسخ سولات
۱۱۲	پیشنهادهای
۱۱۶	خلاصه

مقدمه :

در کشور ما همزمان با پیشرفتهایی که در دوران پرافتخار دودمان پهلوی
بخصوص در دوران انقلاب شاه و ملت در کلیه سطوح نصیب ملت ایران شده
است و با توجه به اصول انقلاب در مورد بهداشت و بیمه درمانی همگانی خدمات
بهداشتی و درمانی دارای اهمیت ویژه ای است زیرا بهداشت باعث جلوگیری از
بیماریها و درمان بموقع سبب میشود که بیماران سریعا تحت مراقبت قرار گیرند .
و نتیجتاً از مزمن شدن بیماری و توسعه عوارض گوناگون جلوگیری بعمل آید.
واضح است که ایجاد شبکه های هماهنگ خدمات تندرستی (بهداشت و درمان)
در سراسر کشور بطوری که هر فرد ایرانی اعم از شهری و روستایی در هر نقطه
از کشور به سرویس های بهداشتی و درمانی دسترسی داشته باشند بایستی یکی
از برنامه های اصلی کشور باشد .

با توجه به اهمیت موضوع و اشکالاتیکه در ارائه يك شبکه جامع بهداشتی
و درمانی موجود است بنظر میرسد که یکی از عوامل اساسی موفقیت یا شکست در
گسترش شبکه روش های مدیریت است . رساندن خدماتی که جنبه های ظریف
اجتماعی و فردی و پزشکی و روانی دارد به مردم در کشور پهنای مانند ایران یکی
از مشکلات بزرگ لژیستیک مدیریت است . ولی تا بحال خیلی کم بدین مسأله توجه

شده است . نظری به عناوین پژوهش‌هایی در زمینه بهداشت و درمان بعمل
می‌آید نشان می‌دهد که اکثریت قریب به اتفاق طرح‌های پژوهشی در زمینه‌های
اپیدمیولوژی یا پزشکی محض است و خیلی کم به موضوع مدیریت شبکه تندرستی
توجه شده است . بهمین علت در این رساله در کنار بررسی خدمات بهداشتی
و درمانی شهرستان قزوین روش مدیریت مراکز بهداشتی و درمانی نیز بررسی
شده است . توضیح اینکه انتخاب یک شهرستان در فاصله زمانی مشخص برای
بررسی بدین دلیل بود که برد بررسی محدود تر و در نتیجه دسترسی به مطالب
مورد نیاز و نتیجه‌گیری دقیق‌تر انجام گیرد .

هدف و علت انتخاب موضوع

هدف از این بررسی تشخیص مشکلات و مسائل سازمانی موجود در امر بهداشت و درمان و مدیریت این امر در محدوده شهرستان قزوین میباشد که شاید بتوان باعث بهتر شدن سیستم درمانی و بهداشتی در محدوده مورد بررسی قرار گیرد. اگر چه این بررسی نمیتواند مسائل موجود مختلفی که مورد بررسی قرار گرفته جواب و راه حل نهایی پیدا کند اما میتواند باعث این باشد که مسئولان در فکر راه حل های بهتری باشند. در عصری که ما زندگی میکنیم و آنرا باعتبار میتوان عصر علم نامید هر کسی میتواند بنحوی مصرف کننده نتیجه این بررسی و بررسیهای دیگر چه مشابه و چه غیر مشابه باشد.

لذا سعی شده که جنبه های کلی موضوع مورد بررسی قرار گیرد بطور کلی منظور از بررسی و روشهای مدیریت مراکز بهداشتی و درمانی شهرستان قزوین در درجه اول بررسی مراکز بهداشتی و درمانی (تسهیلات بهداشتی و درمانی شامل موسسات درمانی بیمارستانها، پاراکلینیک، داروخانه، درمانگاهها و پزشکان و مراکز بهداشت و محیط و با توجه به سایر خصوصیات شهر قزوین) و سپس بررسی روشهای مدیریت البته محدود شده به جنبه های هماهنگی و برنامه ریزی در این مراکز میباشد.

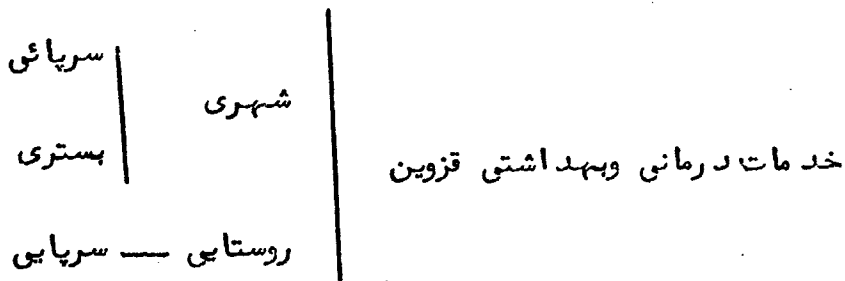
میدانیم که اعمال مدیریت در مراکز بهداشتی و درمانی به منظور تأمین توسعه و هماهنگی در سیستم خدمات بهداشتی و درمانی در جهت مطلوب باید انجام گیرد و بطور کلی مدیریت صحیح میتواند عامل برقرار کردن تعادل و توازن بین هدفهای بهداشتی و درمانی مورد نظر باشد. در این مجموعه مطالب زیر مورد مطالعه قرار گرفته است:

۱- بررسی وضع موجود با توجه به موضوع رساله .

۲- تجزیه و تحلیل اطلاعات به دست آمده

۳- ارائه پیشنهادات با توجه به نتایج حاصله.

لذا مطالب خود را بر اساس تقسیمات و سئوالات زیر تنظیم نمودم.

موسسات دولتی — بیمارستان، درمانگاه، داروخانه، پاراکلینیک

خدمات درمانی و بهداشتی
شهری

= = = = — موسسات خصوصی

خدمات درمانی و بهداشتی روستایی | خانه‌های بهداشتی و بهزیستی -
مراکز بهداشتی و بهزیستی

و سپس نتیجه‌گیری و پاسخ به سئوالات زیر :

- الف - تمهیدات بهداشتی و درمانی شهرستان قزوین بطور کلی با توجه به خصوصیات دموگرافیک - اقتصادی - کشاورزی - اجتماعی کافی است یا نه ؟
- ب - سیستم بهداشتی و درمانی قزوین با توجه به این خصوصیات و نیازهای مردم پایه ریزی شده و در حال تحول است یا نه ؟
- پ - با توجه به وضع موجود و شرایط مساعد کننده و بازدارنده چه راه‌حلی‌هایی برای بهتر کردن وضع مدیریت بهداشت و درمان این شهرستان بنظر

میرسد .

روش تحقیق :

همانگونه که قبلاً نیز ذکر گردید منظور از این بررسی در درجه اول شناخت تسهیلات بهداشتی و درمانی شهرستان قزوین است . لذا با مراجعه به موسسات ارائه دهنده سرویس بهداشتی و درمان این شهر احساس نمودم که مسئولین این موسسات هم علاقمند هستند بررسی در این زمینه انجام گیرد . ولی نمونه گیری آماری و نتیجه گیری از این نمونه گیری برای یک نفر در سطح یک شهر تقریباً بزرگ امکان نداشت و بهمین جهت تجزیه و تحلیل و نتیجه گیری های خود را بر اساس موارد زیر تنظیم نمودم .

الف - مطالعه و بررسی آمار موجود در موسسات ارائه دهنده بهداشت و

درمان و موسسات مربوطه و نیز کتب و نشریه های مربوط به موضوع .

ب - مصاحبه با مسئولین و کارکنان این موسسات .

ج - مصاحبه با مراجعین به این موسسات .

د - مشاهده و ثبت آنچه را که می دیدم .

برای دسترسی به تمام پاسخ های لازم برای سئوالات مطرح شده کار را از مراجعه به فرمانداری برای کسب اطلاعات کلی در مورد وضع جغرافیایی و اقتصادی و اجتماعی قزوین شروع کردم . زیرا این اطلاعات میتواند شروع خوبی برای شناخت کلی

شهر مورد نظر باشد . سپس اداره بهداشتی و بهزیستی که میتواند اطلاعات جالبی در مورد مراکز بهداشت و درمان در اختیارم قرار دهد . نکته قابل ذکر این است که به علت فقدان سیستم آماری صحیح اطلاعاتی که بیشتر در طرحهای اصلاحی و برنامه ریزی بهداشتی میتوان از آن استفاده نمود به سختی بدست آمده و غالباً اطلاعات در این زمینه با مراجعات مکرر به مراکز بهداشتی و درمانی بخصوص اداره بهداشتی و بهزیستی و بیمارستانهای شهر و استفاده از دفاتر موجود که آنهم دارای نواقص زیادی از نظر آماری است و بصورت پراکنده از منابع مختلف بدست آمده است . بنابراین میتوان محدودیت های این بررسی را نبودن سیستم صحیح آماری و عدم دسترسی به بعضی از منابع و اتخاذ مورد نیاز ذکر کرد . لازم به ذکر این مطلب است که با مراجعه به کتابخانه دانشکده بهداشت و کتابخانه عمومی شهرستان قزوین ملاحظه شد که تاکنون در مورد موضوع مورد بررسی تحقیق انجام نگرفته است .

تعاریف :

- ۱- تعریف مدیریت : مدیریت یعنی علم و هنر متشکل و هماهنگ کردن رهبری و کنترل فعالیتهای مستجمعی برای نیل به هدفهای مطلوب با حداکثر

کارآئی میباشد. (۱)

۲- تعریف کارآئی : کارآئی Efficiency عبارت است از نسبت

بازده Input به منابع مصروفه output در اینجا بازده محصول سیستم یا

سازمان است و منابع مصروفه عبارتست از نیروی انسانی سرمایه و سایر منابع

مادی. (۲)

تعریف انگیزش : انگیزش یعنی تحریک افراد بانجام کاری برای رسیدن

به هدفهای مطلوب که یکی از وظایف مهم مدیر میباشد. (۳)

تعریف سازمان : سازمان عبارت است از هماهنگی معقول فعالیتهای

تعدادی از افراد برای نیل به یک هدف یا منظور مشترك از طریق تقسیم

کار و وظایف و از مجرای سلسله مراتب اختیار و مسئولیت قانونی. (۴)

تعریف بهداشت : بهداشت بطور کلی شامل همه فعالیتهای مربوط به

جلوگیری بیماریها و تامین سلامت افراد میباشد. البته این یکی از تعاریف

بهداشت است. (۵)

۳۹۲۹۱ - دکتر علی محمد اقتداری ، سازمان و مدیریت ، دانشکده علوم اداری و بازرگانی

۴- ادگار دشاین ، روانشناسی مدیریت ، ترجمه ابوالفضل صادقیپور = = =

۵- نشریه سالروز بهداشت جهانی ، سازمان منطقه‌ای بهداشتی و بهزیستی استان مرکز

تعریف دیگر در مورد بهداشت از پروفیسور ونیزلو میباشد که چنین میگوید :

بهداشت عبارت است از علم و هنر پیشگیری از بیماریها و طولانی نمودن عمر و ترفیع سلامتی و قدرت بشری که از راه کوشش های دسته جمعی افراد و بمنظورهای دیگر انجام میگیرد .

سالم سازی محیط کنترل بیماریهای واگیر، آموزش بهداشت عمومی برای فرد فرد افراد اجتماع، ایجاد خدمات پزشکی و پرستاری جهت تشخیص زود رس و درمان بموقع بیماریها، ایجاد یک سیستم اجتماعی که در آن هر فرد دارای سطح زندگی لازم برای نگهداری سلامت خود باشد. بطوریکه هر فرد از افراد اجتماع بتواند از حق طبیعی خود یعنی سلامتی و زندگی طولانی بهره مند گردد. با در نظر گرفتن تعریف فوق که از لحاظ کامل بودن و رساندن مفهوم واقعی بهداشت عمومی امروز مورد قبول همه میباشد میتوان چنین نتیجه گرفت که مدیریت بهداشت عبارت خواهد بود از انجام و کاربرد دانش و فنون مختلف پزشکی، مهندسی، اجتماعی و حتی سیاسی به منظور رسیدن به هدف نهایی یعنی سلامتی کامل عموم افراد. (۱)

اطلاعات عمومی :

اوضاع طبیعی قزوین

شهرستان قزوین در دامنه سلسله جبال البرز و کوههای آن واقع شده است.

ارتفاع این شهر از سطح دریا به ۱۳۰۲ متر میرسد .

قزوین در ۴۵ درجه و ۳۵ دقیقه طول و ۳۴ درجه و ۳۱ دقیقه عرض

جغرافیایی قرار دارد و دارای ۱۴۵۵۰ کیلومتر مربع مساحت است و از نظر

تقسیمات کشوری تابع استان مرکزی است. قزوین در زمستان دارای آب و هوای

سرد و یخبندان و در تابستان گرم میباشد و به علت وجود کوههای البرز که

مانع ورود رطوبت به منطقه میگردد میزان بارندگی در فصل بهار و تابستان

بسیار کم است.

شهر قزوین شامل هفت بخشداری است .

۱- بخشداری آبیک ۲- رودبار الموت (معلم کلایه) ۳- سیردان

۴- تاکستان ۵- آوج ۶- بوئین زهرا ۷- بخشداری حومه .

حدود شهرستان قزوین از شمال به سلسله جبال البرز و استان گیلان

از جنوب به شهرستان ساوه از مغرب به استان آذربایجان و از مشرق به

کرج ختم میشود .

شهرستان قزوین بعلت: موقعیت: خاص در زمینه اجرای طرحهای مختلف کشاورزی و صنعتی از قطبهای توسعه صنایع کشور محسوب میگردد و برنامه های زیر در قزوین در مرحله اجرا و یا اتمام است.

— طرح اصلاح و توسعه کشاورزی که زیر نظر وزارت کشاورزی (سازمان عمران دشت قزوین) اجرا میگردد .

— طرح تونل آبرسانی سد طالقان که آب رودخانه شاهرود را مستقیماً به دشت قزوین سرازیر و زمینهای قابل توجهی زیر کشت در خواهند آمد .

— تاسیس و بهره برداری کارخانه قند در ده "یزیر"

— احداث شهر صنعتی البرز در ده کیلومتری شهر قزوین که حدود ۱۸۰ واحد

تولید صنعتی در این شهرستان احداث شده و جمعیتی بالغ بر یکصد هزار نفر را در خود جذب نموده و خواهد کرد .

— اجرای طرحهای پروار بندی و تهیه گوشت در زیاران .

— شهرکهای بوئین زهرا ، مسلم کلاهی ، ضیاء آباد ، در دشت قزوین بوجود

آمده و شهرک اول آماده پذیرش جمعیت میباشد . (۱)